BUSINESS મિત્ર Plus

હેલ્થ ઈન્સ્યોરન્સ ખરીદતા પહેલા પોલિસીના આ મહત્વપૂર્ણ નિયમો અને શરતો ચોક્કસ ચકાસો

આજના સમયમાં આરોગ્ય વીમો ખરીદવો ખૂબ જ સરળ બની ગયો છે, પરંતુ જ્યારે કોઈ તબીબી કટોકટી કે ઈમરજન્સી આવી પડે ત્યારે યોગ્ય રીતે કામ આવે તેવી પોલિસી પસંદ કરવા માટે બારીક તપાસ અને ચકાસણી કરવી અત્યંત જરૂરી છે. કાગળ પર મોટી રકમનો સમ ઈન્સ્યોર્ડ ખૂબ જ આશ્વાસન આપનારો લાગી શકે છે, પરંતુ પોલિસીમાં રહેલી કેટલીક પ્રતિબંધિત શરતો અને નિયમો વીમા કંપની વાસ્તવમાં જે રકમ ચૂકવે છે તેમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો કરી શકે છે.

ભારતમાં હોસ્પિટલના ખર્ચમાં વાર્ષિક આશરે 13 ટકાથી 15 ટકાનો વધારો થઈ રહ્યો છે. આ મોંઘવારીના કારણે ફેમિલી ફ્લોટર પોલિસીના પ્રીમિયમમાં 2021થી અત્યાર સુધીમાં લગભગ૪૬ ટકાનો વધારો થયો છે. આંકડા દર્શાવે છે કે રૂ. પાંચ લાખનું હેલ્થ કવર, જે થોડા વર્ષો પહેલા પૂરતું લાગતું હતું, તે આજે મેટ્રો શહેરોમાં ખાસ કરીને લાંબા સમય સુધી હોસ્પિટલમાં રહેવાના કિસ્સામાં અથવા મોટી સર્જરી દરમિયાન ઓછું પડી શકે છે.

હેલ્થ ઈન્સ્યોરન્સ ખરીદતા પહેલા કયા નિયમો અને શરતો ચકાસવી જોઈએ?

આરોગ્ય વીમો લેતી વખતે સૌથી પહેલા રૂમ ભાડાની મર્યાદા, રોગ-વિશેષ સબ-લિમિટ્સ, કો-પેમેન્ટ, બાકાત રાખવામાં આવેલી બાબતો અને કન્ઝ્યુમેબલ્સ અંગેના નિયમો ખાસ તપાસો. આ શરતો જ નક્કી કરે છે કે વીમા કંપની હોસ્પિટલના બિલમાંથી કેટલો હિસ્સો ચૂકવશે અને તમારે તમારા ખિસ્સામાંથી કેટલી રકમ ચૂકવવી પડી શકે છે.

સામાન્ય રીતે પોલિસીની મુખ્ય ખાડો અથવા ટ્રેપ છે. જો પોલિસીમાં રૂમ ભાડાની ચોક્કસ મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી હોય અને દર્દી તે મર્યાદા કરતાં વધુ મોંઘા રૂમમાં એડમિટ થાય, તો વીમા કંપની માત્ર રૂમના ભાડામાં જ નહીં, પરંતુ ડૉક્ટરની ફી, નર્સિંગ ચાર્જ અને અન્ય તમામ સારવારના બિલમાં તે જ પ્રમાણમાં કાપ મૂકી શકે છે.

કન્ઝ્યુમેબલ્સ : ગ્લોવ્સ, સિરિંજ, પીપીઈ કિટ્સ અને સેનિટાઇઝર જેવી વપરાશની વસ્તુઓ સામાન્ય રીતે મૂળભૂત હેલ્થ પોલિસીમાં આવરી લેવામાં આવતી નથી. આઈસીયુ (ICU)માં લાંબા રોકાણ દરમિયાન આ બિન-તબીબી વસ્તુઓનું બિલ જ ખૂબ મોટું અને દર્દનાક બની શકે છે.

સબ-લિમિટ્સ અને કો-પેમેન્ટ: મોતિયાનુ ઓપરેશન કે ઘૂંટણ બદલવાની સર્જરી જેવી ચોક્કસ પ્રક્રિયાઓ પર રહેલી સબ-લિમિટ્સ, તેમજ વરિષ્ઠ નાગરિકો કે માતાપિતા માટેની પોલિસીમાં રહેલ ફરજિયાત કો-પેમેન્ટ જેવી શરતો પોલિસી ખરીદતા પહેલા બરાબર ચકાસી લેવી જોઈએ.

શું માત્ર ઉચ્ચ સમ ઈન્સ્યોર્ડ પરિવારની સુરક્ષા માટે પૂરતો છે?

માત્ર ઊંચું વિમા કવરેજ લેવાથી પૂર્ણ સુરક્ષા મળતી નથી, કારણ કે તે હજુ પણ કેટલીક મર્યાદાઓ સાથે આવી શકે છે જે ક્લેમની રકમને સીમિત કરે છે. વીમો ખરીદતી વખતે એ બાબતની ખાતરી કરો કે પોલિસીમાં રૂમ ભાડા પર કોઈ પ્રતિબંધ ન હોય, ચોક્કસ રોગો પર કોઈ મર્યાદા (કેપિંગ) ન હોય અને કોઈ ફરજિયાત કો-પેમેન્ટની શરત ન હોય. આ ઉપરાંત, હોસ્પિટલના કયા નોન-મેડિકલ ખર્ચાઓને પોલિસીમાંથી બાકાત રાખવામાં આવ્યા છે તે સમજો અને શું તેને કવર કરવા માટે કોઈ વધારાનું 'રાઇડર' કે 'એડ-ઓન' ઉપલબ્ધ છે કે નહીં તે તપાસો.

બેઝ પોલિસી લેવી જોઈએ કે સુપર ટોપ-અપ?

વેલ્થ ક્રિએશન

એક વાજબી રકમની મૂળભૂત (બેઝ) પોલિસી સાથે 'સુપર ટોપ-અપ' પોલિસીને જોડવી એ ઓછા પ્રીમિયમમાં સ્વાસ્થ્ય કવરેજ વધારવાનો એક અત્યંત કરકસરયુક્ત અને બુદ્ધિપૂર્વકનો માર્ગ છે.

સુપર ટોપ-અપ પોલિસી ત્યારે કામ કરવાનું શરૂ કરે છે જ્યારે એક વર્ષ દરમિયાન તબીબી ખર્ચ નક્કી કરેલી 'ડિડક્ટેબલ' રકમ વટાવી જાય છે. આ વિકલ્પ પરિવારને એક જ ઊંચી રકમની મોંઘી પોલિસીનું ભારે પ્રીમિયમ ભર્યા વિના મોટું કુલ વિમા કવરેજ મેળવવાની સુવિધા આપે છે.

બીજી તરફ, સંપૂર્ણપણે કંપની કે એમ્પ્લોયર દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા ગ્રુપ હેલ્થ ઈન્સ્યોરન્સ પર નિર્ભર રહેવું એ મોટું જોખમ છે. આવી નોકરીદાતા પોલિસી સામાન્ય રીતે જ્યારે તમે સંસ્થા છોડો છો અથવા નોકરી બદલો છો ત્યારે સમાપ્ત થઈ જાય છે. તેથી નાની ઉંમરે જ પોતાની વ્યક્તિગત હેલ્થ પોલિસી ખરીદવી ખૂબ જ ફાયદાકારક છે, કારણ કે વધતી ઉંમર અથવા અગાઉથી રહેલી બીમારીઓ સાથે પ્રીમિયમ વધી જાય છે અને નવું કવર મેળવવું મુશ્કેલ બની શકે છે.

હેલ્થ ઈન્સ્યોરન્સમાં વેટિંગ પિરિયડના નિયમો શું છે?

પોલિસીધારકોએ વિમા ક્ષેત્રમાં નિયમનકારી મંડળ દ્વારા મળતા કાનૂની અને નિયમનકારી રક્ષણને પણ સમજવું જોઈએ. હવેના નવા નિયમો મોટાભાગે વીમા ખરીદનાર ગ્રાહકના પક્ષમાં નમેલા છે:

પ્રિ-એક્ઝિસ્ટિંગ ડિસીઝ વેટિંગ પિરિયડ : અગાઉથી હયાત બીમારીઓ માટેનો મહત્તમ વેટિંગ પિરિયડ હવે ઘટાડીને 36 મહિના (3 વર્ષ) સુધી મર્યાદિત કરવામાં આવ્યો છે.

મોરેટોરિયમ પિરિયડ (60 મહિનાનો નિયમ) : એકવાર પોલિસીમાં કોઈ પણ જાતના ભંગાણ વગર સળંગ 60 મહિના (5 વર્ષ) સુધી પ્રીમિયમ ભરીને રિન્યૂ કરવામાં આવે, પછી કોઈ ફ્રોડ કે છેતરપિંડીનો કિસ્સો ન હોય ત્યાં સુધી વીમા કંપની અગાઉ માહિતી ન આપવાના આધારે ક્લેમ નકારી શકતી નથી.

આ નિયમોના કારણે પોલિસી લેતી વખતે જ પોતાની તમામ બીમારીઓની સાચી અને ચોક્કસ માહિતી આપવી અત્યંત ફાયદાકારક સાબિત થાય છે. અરજી કરતી વખતે હાલની બીમારીઓ, અગાઉનો મેડિકલ ઈતિહાસ અને ચાલુ સારવાર વિશે સાચી માહિતી આપવી ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. કોઈપણ માહિતી છુપાવવાથી ભવિષ્યમાં ક્લેમ સેટલમેન્ટ સમયે મોટી મુશ્કેલીઓ અને જટિલતાઓ ઊભી થઈ શકે છે.

ઉચ્ચ સમ ઈન્સ્યોર્ડ હોવાનો અર્થ એ નથી કે તમને સંપૂર્ણ સ્વાસ્થ્ય સુરક્ષા મળી ગઈ છે. રૂમ ભાડાની મર્યાદા, સબ-લિમિટ્સ, અને કો-પેમેન્ટ જેવા નિયમોથી સાવધાન રહો

હેવીવેઇટ શેરો તરફ ફોકસ કરો, IT, રિલાયન્સ અને HDFC બેન્કમાં ઉછાળો જોવા મળી શકે

લાંબા સમયથી ચાલી રહેલી વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાના માહોલના લીધે વૈશ્વિક બજારોની સાથે ભારતીય શેરબજારમાં પણ વધઘટે ઘટાડો આગળ વધી રહ્યો છે. જોકે, ઈઝરાયલની ચૂંટણીના પરિણામો બાદ વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાનો માહોલ શાંત પડવાની સંભાવના છે, જેના લીધે વૈશ્વિક બજારોમાં સુધારાની ચાલ જોવા મળી શકે છે. એટલું જ નહીં, ભારતીય શેરબજારમાં આઇટી શેરોમાં રીકવરીનો દોર ચાલી રહ્યો છે, તેમાં એઆઇ બબલના પગલે એઆઇ સંબંધિત અને ચિપ-સેમિકંડક્ટર કંપનીઓના શેરો ઘટાડો જોવા મળ્યો હતો.

વૈશ્વિક બજારોમાં એઆઇ સંબંધિત કંપનીઓની વેચવાલી ચાલી રહી છે. ગત સપ્તાહના અંતિમ દિવસે એઆઇ સંબંધિત શેરોમાં ભારે વેચવાલીના પગલે નાસ્ડેક અઢી ટકા જેટલો તૂટ્યો હતો, તેની સાથે અન્ય શેરબજારોમાં પણ વેચવાલી રહી હતી, જેની પાછળ ભારતીય આઇટી કંપનીઓમાં રીકવરી જોવા મળી હતી, છેલ્લા એક સપ્તાહથી ભારતીય શેરબજારમાં આઇટી શેરોમાં જોશ વધી રહ્યો છે, જે આગામી સપ્તાહમાં પણ ચાલુ રહેવાની પુરેપુરી સંભાવના છે. ભારતીય આઇટી શેરોમાં હજુય ઉછાળો આગળ વધી શકે છે. જો એઆઇ બબલ ફુટશે તો ભારતીય આઇટી કંપનીઓમાં આકર્ષણ વધશે અને નિષ્ણાતો એવું માની રહ્યા છે કે, ભારતીય આઇટી શેરોમાં હજુય 20થી 25 ટકા સુધી ઉછાળો જોવા મળી શકે છે.

ભારતીય શેરબજારમાં લાર્જકેપ અને હેવીવેઇટ શેરો દબાણમાં રહ્યા હતા. જેમાં ખાસ કરીને રિલાયન્સ ઇન્ડસ્ટ્રી અને એચડીએફસી બેન્ક જેવા શેરોમાં મોટો ઘટાડો આવ્યો હતો અને બાવન વીક લો તરફ આગેકૂચ કરતા જોવા મળ્યા હતા.

ઈઝરાયલમાં મિડટર્મ ચૂંટણી યોજાઈ હતી, જેના પરિણામો જાહેર થઈ ચુક્યા છે અને વર્તમાન નેત્યાનાહૂ સરકાર માટે કપરા ચઢાણ થઈ રહ્યા છે, જો નેત્યાનાહૂ સરકાર નહીં બને તો વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાનો માહોલ શાંત પડે તેવી સંભાવના દેખાઈ રહી છે, તેના લીધે આગામી સપ્તાહમાં શેરબજારોમાં રીકવરીનો દોર શરૂ થઈ શકે છે. ખાસ કરીને આવનારો સમય હેવીવેઇટ શેરોમાં નવી લેવાલીનો રહેશે. જેથી રિલાયન્સ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ તથા એચડીએફસી બેન્કના શેરોમાં તેજીનો દોર જોવા મળી શકે છે. જેમાં ઉત્તરોત્તર વધારો થઈ શકે છે. આ સિવાય અન્ય હેવીવેઇટ શેરોમાં પણ નવેસરથી ખરીદી જોવા મળી શકે છે.

ઈઝરાયલના ત્રિશંકુ પરિણામોથી નેત્યાનાહૂ સરકાર પર પ્રશ્નાર્થ સર્જાતા વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાનો માહોલ શાંત પડશે, જેથી વૈશ્વિક બજારોમાં પણ સુધારો જોવા મળી શકે

આમ, ઇન્ડેક્સ બેઝડ શેરોમાં નવી તેજી જોવા મળી શકે છે. બીજી તરફ, ટેકનીકલ દ્રષ્ટિએ જોઇએ તો નિફ્ટી 23500 પોઇન્ટની ઉપર બંધ રહેશે તો બજારમાં વધુ મજબૂતાઇ જોવા મળી શકે, પણ એક એવી શક્યતા પણ રહેલી છે કે, 23500થી 23600 પોઇન્ટની વચ્ચે નફાવસુલી થતી હોય છે અને તે નીચે તરફ પણ ખેંચી શકે છે.

સપ્તાહના છેલ્લા દિવસે શેરબજારમાં બાઉન્સ બેક જોવાયો હતો. જેમાં સેન્સેક્સ-નિફ્ટી પોઝિટિવ રહ્યા હતા. જેમાં બીએસઇ 200 ઇન્ડેક્સના છ શેરો બાવન વીકની નવી ઉંચી સપાટીએ પહોંચ્યા હતા. જેમાં કોફોર્જ, ઇન્ડિયન હોટલ્સ કંપની, કોટક મહિન્દ્રા બેન્ક, એફએસએન ઇ-કોમર્સ વેન્ચર્સ અને ઝાયડસ લાઇફ સાયન્સીસનો સમાવેશ થાય છે.

ભારતીય શેરબજારમાં એક જ ચિંતાનો વિષય છે તે વિદેશી રોકાણકારોની વેચવાલી છે. ભારત સરકાર વિદેશી રોકાણકારોની વેચવાલી અટકાવવા તથા નવી ખરીદી માટેની જે મુશ્કેલીઓ કે ટેક્સના ઇશ્યુ છે, તેને દૂર કરવાનો પ્રયાસ શરૂ કરી દીધા છે. જેમાં લોંગ ટર્મ કેપિટલ ગેઇન ટેક્સમાં રાહત આપવાની દિશામાં સરકાર કાર્યરત હોવાનું પણ જાણવા મળી રહ્યું છે. આમ છતાં, વિદેશી રોકાણકારોએ ઓકટોબરમાં ભારતીય શેરબજારમાંથી રૂ. 34843 કરોડ રૂપિયાની વેચવાલી કરી દીધી છે. સતત બીજા મહિને ભારે

માર્કેટ વોચ

વેચવાલી રહી હતી. સપ્ટેમ્બર મહિનામાં રૂ. 35861 કરોડની વેચવાલી થઇ હતી. આ પહેલા જુલાઇમાં રૂ.20200 કરોડ અને ઓગસ્ટમાં રૂ. 29631 કરોડનું રોકાણ કર્યું હતું. જોકે, સરકારના એલટીસીજીમાં રાહતની ચર્ચાના પગલે છેલ્લા સપ્તાહમાં એફઆઇઆઇનું વલણ બદલાયેલું જોવા મળ્યું હતું અને આશરે રૂ 6300 કરોડની ખરીદી કરી હતી. વિદેશી રોકાણકારોના વેચાણના કારણે અને તેમનું વલણ આગળ કેવું રહેશે તેની ઉપર રોકાણકારોની નજર રહેશે. અત્રે ઉલ્લેખનીય છે કે, ઓકટોબરના આઉટફ્લો સહિત 2026માં અત્યાર સુધીમાં ભારતીય શેરબજારમાંથી એફપીઆઇનો કુલ આઇટફ્લો 2.95 લાખ કરોડ સુધી પહોંચી ગયો છે.

'સોનાની નગરી' દુબઇમાં હવે સોનામાં પણ સલામતીની ગેરંટી નહીં!

દુબઇને અત્યાર સુધી વિશ્વના સૌથી વિશ્વસનીય ગોલ્ડ ટ્રેડિંગ સેન્ટર તરીકે ઓળખવામાં આવતું હતું. અહીં સોનાની ખરીદી માટે વિશ્વભરના વેપારીઓ અને ગ્રાહકો આવતા રહ્યા છે. સોનાની શુદ્ધતા, પ્રમાણભૂત ભાવ અને વિશાળ જથ્થામાં ઉપલબ્ધતાને કારણે દુબઇનું ગોલ્ડ માર્કેટ વૈશ્વિક સ્તરે આગવી ઓળખ ધરાવે છે. પરંતુ મીડલ ઇસ્ટમાં વધતા યુદ્ધના તણાવ અને ભૌગોલિક રાજકીય અનિશ્ચિતતાએ હવે આ વિશ્વાસને પણ પડકાર્યો છે. દુબઇના સોનાના બજારમાં ડિસ્કાઉન્ટ, ગુણવત્તા અને સપ્લાય ચેઇનને લઇને નવી ચિંતાઓ ઊભી થઇ છે.

દુબઇને લાંબા સમયથી 'સિટી ઓફ ગોલ્ડ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. અહીં સોનાના વેપાર માટે અનુકૂળ વ્યવસ્થા, આંતરરાષ્ટ્રીય કનેક્ટિવિટી અને વિશ્વસનીય વેપારી નેટવર્ક ઉપલબ્ધ છે. ખાસ કરીને ભારતીયો માટે દુબઇ સોનાની ખરીદીનું મહત્ત્વનું કેન્દ્ર રહ્યું છે. જોકે, યુદ્ધની સ્થિતિએ આ બજારની સામાન્ય કાર્યપદ્ધતિને અસર કરી છે. અગાઉ જ્યાં ગ્રાહકો અને વેપારીઓ નિશ્ચિતતા સાથે સોનાની ખરીદી કરતા હતા ત્યાં હવે ભાવ, ગુણવત્તા અને ડિલિવરી અંગે સાવચેતી રાખવી પડી રહી છે.

મીડલ ઇસ્ટમાં યુદ્ધની સ્થિતિને કારણે દુબઇના ગોલ્ડ માર્કેટમાં અસ્થિરતા વધી છે. સોનાના આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં દુબઇની ભૂમિકા મહત્ત્વની હોવાથી અહીં થતી કોઇપણ હલચલની અસર અન્ય દેશોના બજારો સુધી પહોંચે છે. યુદ્ધના કારણે વેપારીઓમાં અનિશ્ચિતતા વધી છે અને સોનાની ખરીદી તથા વેચાણના વ્યવહારોમાં પણ સાવચેતી જોવા મળી રહી છે.

આ સ્થિતિમાં સોનાના વેપારમાં ડિસ્કાઉન્ટની ઓફર પણ ચર્ચાનો વિષય બની છે. સામાન્ય રીતે સોનાની ખરીદી વખતે તેની શુદ્ધતા, કેરેટ અને પ્રમાણિત ગુણવત્તાને મહત્ત્વ આપવામાં આવે છે. પરંતુ બજારમાં ડિસ્કાઉન્ટના નામે વેચાણ વધતું હોય ત્યારે ગ્રાહકો માટે સોનાની વાસ્તવિક ગુણવત્તા ચકાસવી વધુ જરૂરી બની જાય છે. કેટલાક વેપારીઓ વેચાણ વધારવા માટે ડિસ્કાઉન્ટ આપી રહ્યા હોવાની સ્થિતિમાં ગ્રાહકોએ માત્ર સસ્તા ભાવથી આકર્ષાઇને ખરીદી કરવી જોખમી બની શકે છે.

દુબઇના બજારમાં સોનાની ખરીદી માટે આવતા વિદેશી વેપારીઓ પણ હવે વધુ સાવચેતી રાખી રહ્યા છે. સોનાની શુદ્ધતા અને પ્રમાણિત ગુણવત્તા અંગે ખાતરી કર્યા બાદ જ વ્યવહાર કરવાની વૃત્તિ વધી રહી છે. ખાસ કરીને જથ્થાબંધ ખરીદી કરતા વેપારીઓ માટે આ બાબત વધુ મહત્ત્વની છે, કારણ કે નાની ગુણવત્તાકીય ખામી પણ મોટા નાણાકીય નુકસાનમાં પરિણમી શકે છે.

યુદ્ધની અસર માત્ર સોનાના ભાવ પૂરતી મર્યાદિત નથી. પરિવહન, વીમા અને આંતરરાષ્ટ્રીય સપ્લાય ચેઇન પર પણ તેની અસર પડી રહી છે. મધ્ય પૂર્વના વિસ્તારમાં વધતા તણાવને કારણે વેપારના માર્ગો, માલની હેરફેર અને ડિલિવરીની સમયમર્યાદા અંગે અનિશ્ચિતતા ઊભી થઇ છે. આથી સોનાના વેપારીઓને વધારાના ખર્ચનો સામનો કરવો પડી શકે છે. વીમા અને ટ્રાન્સપોર્ટેશન ખર્ચમાં વધારો થાય તો તેની અસર અંતે સોનાના વેપાર અને ગ્રાહકોના ખરીદી ખર્ચ પર પણ પડી શકે છે.

બીજી તરફ, આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં સોનાના ભાવ પર પણ યુદ્ધની સીધી અસર જોવા મળી રહી છે. ભૌગોલિક રાજકીય તણાવ વધે ત્યારે સામાન્ય રીતે રોકાણકારો સોનાને સુરક્ષિત રોકાણ માને છે. તેના કારણે સોનાની માંગ અને ભાવમાં વધારો થઇ શકે છે. જોકે, ડોલરની મજબૂતી, વ્યાજદર અને વૈશ્વિક આર્થિક સ્થિતિ જેવા પરિબળો પણ સોનાના ભાવને અસર કરે છે. તેથી યુદ્ધની સ્થિતિમાં પણ સોનાના ભાવમાં એકતરફી વધારો જ થશે એવું માનવું યોગ્ય નથી.

ભારતીય બજાર માટે દુબઇનું ગોલ્ડ માર્કેટ વિશેષ મહત્ત્વ ધરાવે છે. ભારત

કોમોડિટી વોચ

સોનાનો મોટો આયાતકાર દેશ છે અને દુબઇ સાથે સોનાના વેપારના લાંબા સમયથી સંબંધો રહ્યા છે. જો દુબઇમાં વેપારની સ્થિતિ વધુ બગડે, પરિવહન ખર્ચ વધે અથવા સપ્લાયમાં વિક્ષેપ સર્જાય તો તેની અસર ભારતીય આયાતકારો અને સ્થાનિક બજાર પર પડી શકે છે. જોકે, સ્થાનિક ભાવ પર રૂપિયાની સ્થિતિ, આયાત ખર્ચ, સરકારી કર અને આંતરરાષ્ટ્રીય સોનાના ભાવની પણ મહત્વપૂર્ણ અસર રહે છે.

આખરે દુબઇના ગોલ્ડ માર્કેટ સામેનો સૌથી મોટો પડકાર વિશ્વાસ જાળવી રાખવાનો છે. સોનાના વેપારમાં શુદ્ધતા અને પારદર્શિતા સૌથી મહત્ત્વના આધારસ્તંભ છે. યુદ્ધની અનિશ્ચિતતા વચ્ચે ડિસ્કાઉન્ટ અને સસ્તા ભાવની લાલચમાં ગુણવત્તા સાથે બાંધછોડ ન થાય તે જરૂરી છે.

દુબઇના ગોલ્ડ માર્કેટમાં અનિશ્ચિતતા, ડિસ્કાઉન્ટના નામે સોનાની ગુણવત્તા સામે સવાલો, વિદેશી વેપારીઓ સાવચેતીના મૂડમાં

દક્ષિણ હિંદ મહાસાગરના મત્સ્યઉદ્યોગમાં ભારતની એન્ટ્રીનો માર્ગ મોકળો

ભારતના મત્સ્યઉદ્યોગને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે વિસ્તૃત કરવા અને ઉચ્ચ સમુદ્રના દરિયાઇ સંસાધનો સુધી પહોંચ મજબૂત બનાવવાની દિશામાં કેન્દ્ર સરકારે મહત્ત્વપૂર્ણ નિર્ણય લીધો છે. કેન્દ્ર સરકારે દક્ષિણ હિંદ મહાસાગર મત્સ્યઉદ્યોગ કરાર (SIOFA) માં ભારતના પ્રવેશને મંજૂરી આપી છે. આ નિર્ણયથી ભારતીય માછીમારી જહાજો અને મત્સ્યઉદ્યોગ સાથે સંકળાયેલા સાહસો માટે આંતરરાષ્ટ્રીય જળવિસ્તારમાં માછીમારીની નવી તકો ઊભી થશે. સાથે જ વૈશ્વિક મત્સ્યઉદ્યોગના સંચાલન, સંશોધન અને દરિયાઇ સંસાધનોના સંરક્ષણમાં ભારતની ભાગીદારી પણ મજબૂત બનશે.

ડિસેમ્બર 2025માં ભારત સરકારે જાહેર કરેલી ઉચ્ચ સમુદ્ર મત્સ્યઉદ્યોગ માર્ગદર્શિકાના અનુસંધાનમાં આ નિર્ણયને મહત્ત્વપૂર્ણ માનવામાં આવે છે. અત્યાર સુધી ભારતીય માછીમારી જહાજો મોટાભાગે દેશના વિશિષ્ટ આર્થિક ક્ષેત્ર (EEZ)માં

બિઝનેસ વ્યૂ

દરિયાકાંઠાથી આશરે 60થી 80 નોટિકલ માઇલની અંદર માછીમારી કરતા હતા. હવે SIOFAમાં કરારના સંપૂર્ણ પક્ષકાર તરીકે પ્રવેશ મળવાથી ભારતીય માછીમારી ક્ષેત્રને આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદ્રમાં વિસ્તરણ માટે સંસ્થાકીય અને કાનૂની આધાર મળશે.

ઊંચી કિંમત ધરાવતી દરિયાઈ માછલીઓના શિકારની તક

SIOFAમાં ભારતના પ્રવેશ બાદ ભારતીય ધ્વજ ધરાવતા માછીમારી જહાજો અને સંબંધિત સાહસો કરારના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ આવતાં વિસ્તારોમાં સ્કિવડ, ટૂથફિશ, આલ્ફોન્સિનો સહિતની વિવિધ માછલીની પ્રજાતિઓનું અધિકૃત રીતે માછીમારી કરી શકશે. આ પ્રજાતિઓ આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં ઊંચું વ્યાપારી મૂલ્ય ધરાવે છે. પરિણામે ભારતીય મત્સ્યઉદ્યોગ માટે નિકાસની નવી તકો ઊભી થવાની સાથે વિદેશી હૂંડિયામણની આવકમાં પણ વધારો થવાની સંભાવના છે.

આ કરાર હેઠળ માછલી ઉપરાંત મોલસ્ક, ક્રસ્ટેશિયન અને અન્ય બેઠાડુ દરિયાઈ પ્રજાતિઓના સંસાધનોનો પણ સમાવેશ થાય છે. જોકે, આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદ્રી કાયદા (UNCLOS) હેઠળ ખૂબ જ સ્થળાંતર કરતી પ્રજાતિઓ અને દરિયાકાંઠાના દેશોના મત્સ્યઉદ્યોગ અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ આવતી કેટલીક બેઠાડુ પ્રજાતિઓને આ કરારમાંથી બાકાત રાખવામાં આવી છે.

વૈશ્વિક નિર્ણય પ્રક્રિયામાં ભારતને

કેન્દ્ર સરકારે SIOFA કરારમાં જોડાવાની મંજૂરી આપી,ઉચ્ચ સમુદ્રમાં સ્કિવડ, ટૂથફિશ અને આલ્ફોન્સિનો જેવી ઊંચી કિંમત ધરાવતી માછલીઓના શિકારની કાયદેસર તક મળશે, વૈશ્વિક મત્સ્યઉદ્યોગના નિર્ણયો અને વૈજ્ઞાનિક સંશોધનમાં ભારતને મળશે સંપૂર્ણ ભાગીદારી

મળશે સંપૂર્ણ સ્થાન

અત્યાર સુધી ભારત SIOFAમાં સહકારી બિન-કોન્ટ્રાક્ટિંગ પાર્ટી (CNCP) તરીકે વર્ષ 2022થી જોડાયેલું હતું. આ સ્થિતિમાં ભારતને વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને પાલન સમિતિ જેવી મહત્ત્વપૂર્ણ સંસ્થાઓમાં નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં મર્યાદિત ભાગીદારી મળતી હતી.

હવે કરારના સંપૂર્ણ પક્ષકાર બનવાથી ભારતને આ સમિતિઓમાં સક્રિય અને સંપૂર્ણ ભાગીદારીની તક મળશે. કરાર હેઠળ આવતાં દરિયાઈ સંસાધનોનું વૈજ્ઞાનિક મૂલ્યાંકન, સંશોધન કાર્યક્રમો, માછલીઓના જથ્થા અંગેના અભ્યાસ અને વૈજ્ઞાનિક માહિતી સુધી ભારતની પહોંચ વધશે. આ ઉપરાંત અન્ય સભ્ય દેશો સાથે મળીને ટકાઉ માછીમારીની નીતિઓ ઘડવામાં પણ ભારત યોગદાન આપી શકશે.

ગેરકાયદે માછીમારી રોકવા અને દરિયાઈ સુરક્ષામાં મદદરૂપ

રીતે ભાગ લઈ શકશે. આ વ્યવસ્થા ઉચ્ચ સમુદ્રમાં માછીમારી જહાજોની તપાસ અને નિયમોના પાલન પર દેખરેખ રાખવામાં મદદરૂપ બનશે. તેનાથી દરિયાઈ સુરક્ષા, રાષ્ટ્રીય વ્યૂહાત્મક હિતો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદ્રમાં ભારતની માન્ય હાજરીને વધુ મજબૂતી મળશે.

ઉચ્ચ સમુદ્રના 65 ટકા વિસ્તારમાં મત્સ્યઉદ્યોગની સંભાવના

વૈશ્વિક મહાસાગરોના આશરે 65 ટકા વિસ્તારમાં ફેલાયેલા ઉચ્ચ સમુદ્રો મત્સ્યઉદ્યોગની દૃષ્ટિએ અત્યંત મહત્ત્વપૂર્ણ છે. હાલમાં ઉચ્ચ સમુદ્રના મત્સ્યઉદ્યોગમાં ચીનનો આશરે 21 ટકા, તાઇવાનનો 13 ટકા, જાપાન અને દક્ષિણ કોરિયાનો પ્રત્યેક 11 ટકા તથા સ્પેનનો 8 ટકા હિસ્સો હોવાનું ઉપલબ્ધ આંકડાઓમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

આ પરિસ્થિતિમાં ભારત માટે આંતરરાષ્ટ્રીય મત્સ્યઉદ્યોગમાં પોતાની હાજરી વધારવી વ્યૂહાત્મક રીતે મહત્ત્વપૂર્ણ બની છે. હિંદ મહાસાગર વિસ્તારમાં મત્સ્યઉદ્યોગના સંચાલન માટે બે મુખ્ય પ્રાદેશિક સંસ્થાઓ કાર્યરત છે. જેમાં હિંદ મહાસાગર ટુના કમિશન (IOTC) અને દક્ષિણ હિંદ મહાસાગર મત્સ્યઉદ્યોગ કરાર (SIOFA)નો સમાવેશ થાય છે.

ભારત વર્ષ 1996થી IOTCનું કરારબદ્ધ સભ્ય છે. આ સંસ્થા મુખ્યત્વે ટુના અને ટુના જેવી અત્યંત સ્થળાંતર કરતી માછલીઓના વ્યવસ્થાપનનું નિયમન કરે છે. જ્યારે SIOFAમાં ભારત વર્ષ 2022થી સહકારી બિન-કોન્ટ્રાક્ટિંગ પાર્ટી તરીકે જોડાયેલું હતું. હવે સંપૂર્ણ પક્ષકાર બનવાની મંજૂરીથી દક્ષિણ હિંદ મહાસાગરના મત્સ્યઉદ્યોગમાં ભારતની ભૂમિકા વિસ્તરશે.

બ્લૂ ઇકોનોમી અને ભારતીય માછીમારો માટે નવી તકો

કેન્દ્ર સરકારના આ નિર્ણયથી ભારતની બ્લૂ ઇકોનોમીને વેગ મળવાની આશા છે. ભારતીય માછીમારી કાફલાને આંતરરાષ્ટ્રીય જળવિસ્તારમાં વિસ્તૃત કરવા માટે જરૂરી કાનૂની માળખું ઉપલબ્ધ થશે. સાથે જ ભારતીય ઉદ્યોગસાહસિકો અને માછીમારી ક્ષેત્રની કંપનીઓને નવા વ્યવસાયિક ક્ષેત્રોમાં પ્રવેશવાની તક મળશે.

જોકે, આ નવી તકનો મહત્તમ લાભ મેળવવા માટે આધુનિક માછીમારી જહાજો, ઊંડા સમુદ્રમાં માછીમારીની ટેકનોલોજી, કુશળ માનવબળ, વૈજ્ઞાનિક સંશોધન અને આંતરરાષ્ટ્રીય નિયમોનું પાલન જરૂરી બનશે. દરિયાઈ સંસાધનોનું ટકાઉ રીતે દોહન કરીને લાંબા ગાળે તેમની ઉપલબ્ધતા જાળવવી પણ એટલી જ મહત્ત્વપૂર્ણ રહેશે.

આમ, SIOFAમાં ભારતના પ્રવેશને મંજૂરી માત્ર મત્સ્યઉદ્યોગના વિસ્તરણનો નિર્ણય નથી, પરંતુ આંતરરાષ્ટ્રીય દરિયાઈ સંસાધનોમાં ભારતની આર્થિક, વૈજ્ઞાનિક અને વ્યૂહાત્મક હાજરી મજબૂત કરવાની દિશામાં મહત્ત્વપૂર્ણ પગલું છે.

ઇનલેન્ડ ફિશરીઝમાંથી રોકાણ, મૂલ્યવર્ધન અને નિકાસને વેગ આપવા માટે ફિશરીઝ ઇન્વેસ્ટર્સ અને એક્સપોર્ટર્સ કોન્ક્લેવ

આગામી પાંચ વર્ષમાં માછલીનું ઉત્પાદન 4.45 લાખ ટનથી વધારી 10થી 11 લાખ ટન કરવાનો લક્ષ્યાંક; 5,000 કરોડની વધારાની વાર્ષિક આવક અને 50 હજાર લોકોને રોજગારીની આશા. આંતરદેશીય મત્સ્યઉદ્યોગમાં રોકાણ, આધુનિક ટેકનોલોજી, પ્રોસેસિંગ, મૂલ્યવર્ધન અને નિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા મધ્યપ્રદેશ સરકારે 'મત્સ્યઉદ્યોગ રોકાણ અને નિકાસ માર્ગદર્શિકા-2026' જાહેર કરી છે. ભોપાલમાં યોજાયેલા ફિશરીઝ ઇન્વેસ્ટર્સ એન્ડ એક્સપોર્ટર્સ કોન્ક્લેવ-2026માં કેન્દ્રીય મત્સ્યઉદ્યોગ મંત્રી રાજીવ રંજન સિંહ અને મધ્યપ્રદેશના મુખ્યમંત્રી ડો. મોહન યાદવે આ માર્ગદર્શિકા જાહેર કરી હતી. આ પ્રસંગે ભારત સરકાર